

Poruchy vápenných a hydrofóbních omítek s trvalou dotací vlhkosti

Mnoho odborníků, ale i majitelů si klade podobnou otázku: *Jaké omítkové materiály mají být použity při opravách a sanacích historicky cenných nebo památkově chráněných objektů?* Tato otázka padá velice často nejen od investorů, ale mnohdy i z řad odborníků ústavu památkové péče. Najít společný konsenzus odpovědi není vždy tak jednoduché, jelikož každá stavba je svým způsobem originál a jsou některé stavby, které „žijí“ již několik set let. Je možné je pokládat za jakési organizmy, které se snažíme adaptovat na měnící se prostředí, účel a čas. V současnosti neexistuje - a myslím, že asi ani nikdy existovat nebude - jednotná metodika a principy používání omítkových systémů v daném prostředí. Můžeme však čerpat z několika desetiletí dokonce i století zkušeností našich předků a předejít tak chybám.

Je zřejmé, že staré původní historické omítky je třeba chránit. Jejich vypovídající hodnota o složení, zpracování a samotný do-
tvářecí faktor pro daný památkový objekt je nepochybnitelný. Je nutné si však pokaždé uvědomit že daný omítkový systém je jen jakýsi kabát stavby – pokožka objektu a chování takovéto vrstvy musí být zvolena tak, aby nedocházelo k nezvratnému poškození jak původní omítkoviny, tak i nosné kostry nebo objektu samotného.

Jelikož dnešní doba nabízí nepřeberné množství omítkových systémů, které jsou vždy 100% pokládány za spásnou technologii. Ne vždy je ale použití novodobých materiálů výhodou a myslím, že celá řada investorů a stavebníků má naopak zkušenost, kdy ve velice krátkém čase po aplikaci dochází k destrukci nových omítkových systémů nebo dokonce jen k přesunutí vlhkostních problémů nad nově aplikovaný materiál.

Památkové objekty, které je třeba v České republice udržívat, vyžadují specifický přístup a nemůžeme se tak srovnávat se zahraničními zeměmi, kde došlo po válečných konfliktech k re-

konstrukci celých katedrál nebo dokonce i historických center a městských částí. Prováděné technologie aplikované na památkově chráněných stavbách, ale i historických objektech, vyžadují znalosti vycházející z dané doby vzniku objektu. Zde však nesmíme zapomínat na ochranu i stavby samotné a uvědomit si priority použití jednotlivých technologií a materiálů. Velice často zde dochází v rozkolu mezi investorem a odborníky snažící se chránit daný objekt. Nerespektování vlivu daného prostředí, které se po mnoha staletích značně změnilo, vede k neuváženému používání směsí, které v daném prostředí již nemohou fungovat, i když jsou prováděny v dobré víře. Mnohdy však vedou k zhoršení stavu nebo k velice rychlé degradaci, což snižuje historickou hodnotu stavby a investora nutí k odmítnutí památkových principů. Tento stav není žádoucí, jelikož být majitel památky je čest a mnoho majitelů hledá cestu, jak uspokojit stav svého objektu, ale nebýt v rozporu s NPU.

Zde je nutno zvážit všechna pro a proti při nalezení vhodné skladby materiálů, tzn. vyváženost mechanických a fyzikálních vlastností (paropropustnost, odolnost vůči otěru, odolnost proti okapové vodě atd.). Nejlepším příkladem problematického

používání jsou soklové části objektu. Na těchto partiích mnoho odborníků doporučuje použití vnitřně hydrofobních směsí nebo naopak opakované provádění vápenné technologie. Tyto dvě metody tzv. sanační omítkovina nebo odsolovací (opětovaná) omítkva tvoří hlavní proud současně používané technologie. Obě dvě technologie nemají při neodstranění vlhkostních problémů moc velkou životnost a cca po 5 - 10 letech se musí aplikovat znovu. Vnitřně hydrofobizované omítkové materiály jsou nejčastěji používány pro prodloužení životnosti v zasolených částech stavby, mají velice malý součinitel nasákavosti, což v praxi znamená, že samotná omítkovina se nenavlhá a po dobu působení hydrofobizéru se nezasoluje.

Vápenná směs je naopak prodyšná a dochází v ní k ukládání solí uvnitř sebe samotné. Je však limitovaná vlhkostí v těchto částech a stupněm zasolení. Z pravidla lze říci, že pro aplikaci vápenné směsi by neměla vlhkost ve zdivu překračovat 5,5 %. Jistě všichni známe příklad použití vápenné technologie, kdy dokonce i následující rok po realizaci dochází k odlupování menších vrstviček ve formě destiček z omítkového materiálu.

U těchto případů je dobré hledat řešení v minulosti u tzv. mikroporézních omítek, což jsou směsi bez obsahu cementu a se speciálními zušlechťujícími přísadami pro specifickou geometrii pórů, např. omítková směs Exzellent (výrobce MC-Bauchemie). Složitěji opravitelné zdivo v soklových částech stavby je

tak trvale chráněno vysoce prodyšnou omítkovinou, která se dá velice dobře opravovat i v lokálních mechanických nebo optických poškozeních. Jelikož je tento materiál mikroporézní, hodí se i do míst v blízkosti komunikací, vozovek, kde je časté zatížení ostřikovou vodou nebo do povodňových lokalit. Jde o tradiční technologii známou již z dob římského impéria. Tato metoda je osvědčená, snadná a levná při srovnání donekonečna se opakujícími cykly otloukání a nahazování další a další klasické omítkové vrstvy. Tyto omítkoviny se specifickou geometrií pórů jsou míchány dle receptu projektanta nebo odborníků z řad památkové péče. Velice často se používá tzv. přírodní barevnost, což je barva a struktura závislá jen na přidání pískových přísad. Tyto směsi (např. Exzellent) nejsou vnitřně ani do dotlačně hydrofobizovány.

Jsou-li však použity v kombinaci s omítkami klasickými, hydrofobními, dochází k přesunu vlhkostního problému nad tuto novou omítkovinu a následné destrukce se projevují v daleko vyšších partiích stavby a nebo dokonce až v pískovcových ostěních a portálech, což je naprosto nepřijatelné.

Stále častěji se projevují tendence provádět opravy staveb s požadavkem na kvalitu a tradiční postupy. Právě díky omítkovinám se specifickou geometrií pórů je zachována památková hodnota a kvalita staveb. Bez dalších nutných zásahů jako je podřezání, injektáže nebo nevhodně provedené drenážní systémy a „zázračná“ novopová folie.

Mgr. Lukáš Pečenka, DiS

Poradenství a sanace historických budov

MC-Bauchemie s.r.o.

Skandinávská 990

267 53 Žebrák

Tel: +420 602 529 179

Lukas.Pecenka@mc-bauchemie.cz

<http://www.mc-bauchemie.cz/>

